

RUDDAR

ČASOPIS PREMOGOVNIKA VELENJE, ŠTEVILKA 8. NOVEMBER 1995, LETO XXIX

120 LET PREMOGOVNIŠTVA V ŠALEŠKI DOLINI

BOGASTVO LJUDI IN NARAVE

Kakšen kruh reže država?

Leta 1885 je Daniel Lapp kupil rudarsko posest v Šaleški dolini. Pogumno dejanje človeka, ki se je odločil vložiti svoje premoženje v tvegano dejavnost. Kako pa so njegovo odločitev sprejeli rudarji? Jim je šlo tista leta pod njegovo oblastjo dobro ali slabo, je Lapp gospodaril s svojim premogovnikom tudi v njihovem interesu? Kdo ve.

Leta 1919 dobi premogovnik v Šaleški dolini ime Državni premogovnik Velenje. Kruh, ki ga je rezala rudarjem tedanja država, je bil grenak, trd, nevaren in bilo ga je premalo. Država je reševala s težkim delom rudarjev predvsem svoje težave in zadovoljevala svoje potrebe.

Leta 1950 je bil ustanovljen prvi delavski svet, s čemer so premogovnik v upravljanje dobili delavci. Začetno veselje, da je premogovnik "naš", je sčasoma prerastlo zavedanje, da imeti nekaj in s tem upravljati ni prav lahka naloga. Začela so se učna leta, kako gospodariti z lastnino tako, da se bo oplajala, da bo vsak imel od nje toliko, kot vanjo vlaga. To učenje delavskega upravljanja je šlo mnogo let na račun izčrpavanja ljudi, dobrin in doline. Bilo je eno samo jemanje, neoziraje se na "jutri", čeprav smo vedno imeli na ustih "delo za boljši jutri".

Krmariti je bilo treba med različnimi interesi delavcev in interesi zunanega sveta. Ta zunanji svet pa je bila predvsem država, kajti energija je vedno preveč dragocena in draga, da bi bila zadeva vseh in tako nikogar posebej. Država je narekovala tempo in količino proizvodnje in še kopico drugih pogojev, ki so vse bolj dušili. In bi tudi zadušili, če bi v premogovniku ne bilo pogumnih, vztrajnih in izobraženih ljudi. Delali so malo drugače, a vztrajno mislili s svojo glavo, širili svoje in znanje sodelavcev, dokazovali prednosti, razvijali, izboljševali. In uspeli, da se razvoj velenjskega premogovnika še nadaljuje, da ga je družbena in gospodarska kriza sicer oplazila, a ne zlomila.

Več kot tretjina energije, ki danes prihaja iz šaleškega energetskega bazena, je vitalnega pomena za Slovenijo. Poleg tega je proizvedena zanesljivo, ekonomično, kvalitetno in čedalje bolj čisto, merljivo tudi z evropskimi in svetovnimi kriteriji. V 120 let razvoja premogovnika in skoraj 50 let razvoja termoelektrarne je bilo vložena ogromno znanja, volje in energije več generacij delavcev različnih strok in poklicev. Z njima je Šaleška dolina tudi z žrtvami in odrekani spreminjala podobo, a z novimi spoznanji in izkušnjami pridobivala dobrobiti, ki jih nimajo prebivalci vseh krajev Slovenije.

To je kapital, ki ga bomo z dokončanjem procesa lastninskega preoblikovanja podjetja predali v roke državi. Ta po 45. letih družbenega upravljanja premogovnika letos spet prihaja vanj. Je preveč, če pričakujemo, da bo rezultate našega dela znala ceniti, s tem kapitalom gospodarila preudarno in nam rezala dovolj debele kose kruha?

Več v lasti države, imenovan upravni odbor

Z jesenjo se nadaljuje proces lastninskega preoblikovanja podjetij. Tudi v elektrogospodarstvu in premogovništvu, kjer je prišlo do nekaterih sprememb. Do katerih in kako bo teklo lastninjenje do konca leta je povedal v.d. direktorja podjetja dr. Franc Žerdin.

Vlada Republike Slovenije je postavila nova izhodišča za lastninjenje energetskih in premogovniških podjetij. Kakšna so ta izhodišča in kaj konkretno pomenijo za naše podjetje?

Dr. Žerdin: "V času, odkar smo v našem podjetju oddali otvoritveno bilanco, je bilo dorečenih nekaj stvari. Opravljena je bila mini revizija poslovanja premogovnika v zvezi s prodajo poslovnega prostora na Cankarjevi 2 ERI. Inšpekcija je ugotovila, da v tem primeru ni prišlo do oškodovanja družbene lastnine. Nadalje je bilo dogovorjeno, da se del neizplačanih plač do konca leta 1992 lahko upošteva kot delež pri lastninjenju podjetja. Država se je odločila, da bo v podjetje vključila tudi infrastrukturne objekte, ki so bili prvotno izločeni, s čemer bo v našem podjetju postala lastnik v večji meri kot prej; od prejšnjih 75,8 % bo sedaj lastnik več kot 90 % kapitala. Poleg tega je država odločila, da se morajo hčerska podjetja lastniniti znotraj podjetja kot celote, izločijo pa se lahko šele po končanem procesu lastninjenja, če tako hočejo.

Vsa ta nova izhodišča so zahtevala od nas veliko novih nalog; pogovore na Ministrstvu za gospodarske dejavnosti, z Agencijo za privatizacijo, Agencijo za plačilni promet, nadziranje in informiranje in nenazadnje sestavljanje nove otvoritvene bilance. To pripravlja skupina ljudi in naj bi bila končana do konca oktobra. Na njeni osnovi naj bi Premogovnik Velenje še letos dobil prvo soglasje v sklopu lastninskega preoblikovanja."

Vlada je konec septembra imenovala tudi upravni odbor in vršilca dolžnosti direktorja podjetja!

Dr. Žerdin: "Za vršilca dolžnosti direktorja Premogovnika Velenje do končanja procesa lastninskega preoblikovanja je imenovala mene, jaz pa sem nato imenoval tehničnega direktorja podjetja in njegove pomočnike ter direktorja za gospodarstvo in za kadrovsko-splošno področje. Imena

teh sodelavcev ostajajo ista, kot so bila dosedaj.

Imenovan pa je bil tudi upravni odbor. Vanj je vlada imenovala Primoža Bizilja, diplomiranega inženirja rudarstva, zaposlenega v ministrstvu za gospodarske dejavnosti Republike Slovenije, Srečka Meha, župana mestne občine Velenje, Jaroslava Vrtačnika, direktorja TE Šoštanj, Jožeta Zupančiča, direktorja Zdravstvenega centra in Danijela Galufa, vodjo službe za varstvo pri delu v RRPS Trbovlje. Iz našega podjetja sta člana upravnega odbora Tatjana Krenker, diplomirana ekonomistka, vodja plansko-analitske službe in Marjan Hudej, diplomirani inženir rudarstva, pomočnik tehničnega direktorja za proizvodnjo.

S tem imenovanjem je prenehal v podjetju delovati delavski svet. Upravni odbor bo sprejemal vse pomembnejše odločitve za podjetje, to so med drugim letni delovni načrt, analize poslovanja, zaključni račun, investicijske načrte... Upravni odbor bo torej sprejemal strateško pomembne

Upravni odbor (od leve proti desni): Danijel Galuf, Marjan Hudej, Jaroslav Vrtačnik, Tatjana Krenker, Srečko Meh, Jože Zupančič, Primož Bizilj

VODSTVO PODJETJA**Upravni odbor:**

*Primož Bizilj, Ministrstvo za
gospodarske dejavnosti Re-
publike Slovenije, predsednik
Jaroslav Vrtačnik, direktor TE
Šoštanj, namestnik
predsednika,*

*Srečko Meh, župan mestne
občine Velenje,*

*Jože Zupančič, direktor
Zdravstvenega centra Velenje,
Danijel Galuf, RRPS Trbovlje
Tatjana Krenker, Premogovnik
Velenje,*

*Marjan Hudej, Premogovnik
Velenje;*

Direktor:

*dr. Franc Žerdin, vršilec
dolžnosti direktorja*

Direktorji področij:

*Marjan Kolenc, tehnični
direktor,*

*Janko Lukner, direktor za
kadrovsko-splošno področje,
Dragica Kotnik, direktorica za
gospodarsko področje,*

*Marjan Hudej, pomočnik teh.
direktorja za proizvodnjo,*

*dr. Milan Medved, pomočnik
teh. direktorja za raziskave in
razvoj,*

*mag. Evgen Dervarič,
pomočnik teh. direktorja za
tehnično področje,*

*Zdenko Lah, pomočnik teh.
direktorja za elektro-strojno
področje;*

Svetovalci direktorjev:

*Marjan Tamše, svetovalac
direktorja,*

*mag. Slavko Plazar,
svetovalac teh. direktorja za
področje kakovosti,*

*Ivan Čuljak, svetovalac teh.
direktorja;*

odločitve, naloga direktorja podjetja pa je, da poskrbi za njihovo uresničevanje, da daje korektno informacije in zagotavlja podatke in gradiva. Sredi oktobra načrtujemo sklic prve, konstitutivne seje upravnega odbora, v decembru pa bo že moral obravnavati delovni načrt za leto 1996 in analizo poslovanja v letu 1995."

Pred letom dni smo v hrambo sprejeli 1700 certifikatov naših delavcev, nekdam zaposlenih v podjetju in njihovih družinskih članov. Kaj bo sedaj s temi certifikati?

Dr. Žerdin: "Glede na povečan delež državnega kapitala podjetja in odredbo vlade, da bodo delavci lahko v okviru lastninskega deleža uveljavljali tudi delež neizplačanih plač, je zmanjkalo prostora za vse zbrane certifikate. Zato smo delavcem vrnilo certifikate njihovih družinskih članov in jim ob tem tudi svetovali, kam jih še lahko vložijo. Ostalo nam je še okoli 1000 certifikatov."

Prva seja upravnega odbora

Upravni odbor, ki ga je na podlagi uredbe o spremembi statusa podjetja imenovala vlada Republike Slovenije, se je na svoji ustanovni seji sestel 18. oktobra. Člani so pregledali predlog poslovnika o delu upravnega odbora, sprejemali pa naj bi ga na prihodnji seji, predvidoma v decembru, ko bo upravni odbor obravnaval in sprejemal tudi delovni načrt za leto 1996. Na seji so člani upravnega odbora med drugim sprejeli tudi informacijo o poteku lastninjenja premogovnika in njegovih hčera.

Seje upravnega odbora niso javne, za informiranje zaposlenih o vsebini sej upravnega odbora in sklepah pa je zadolžen direktor podjetja.

Za predsednika upravnega odbora je bil imenovan Primož Bizilj, dipl. inž. rudarstva, zaposlen sedaj kot svetovalac za rudarstvo ministra za gospodarske zadeve, prej pa je delal v Rudniku urana Žirovski vrh in na Geološkem zavodu v Ljubljani.

Mnenje sindikata SPSS o deležu premalo izplačanih plač

Sindikat našega podjetja si že skoraj tri leta prizadeva dobiti bitko za nadomestilo premalo izplačanih plač. Gre za obdobje od 1.9.1990 do 1.1.1993, in sicer do novembra 1991 do višine 80% splošne kolektivne pogodbe, od tu naprej pa do višine 100% panožne kolektivne pogodbe.

Na osnovi pritiskov sindikatov je vlada izdala uredbo, po kateri so delavci upravičeni do teh nadomestil. Izračuni še niso opravljeni, vsekakor pa številke ne bodo nizke.

Uredbo vlade podpira tudi zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij, ki določa, da lahko delavec zadolžnice za premalo izplačane plače uporabi pri lastninjenju podjetja, v katerem je zaposlen.

Pri tem je treba poudariti, da so premalo izplačane plače problem velikega dela slovenskega gospodarstva in celotnega sistema energetike in premogovništva in ne le našega podjetja, da si je za nadomestilo premalo izplačanih plač prizadeval tudi naš sindikat, saj ni mogel dovoliti opeharjenja delavcev, in nenazadnje, da pri vsem gre in bo šlo za spoštovanje kolektivne pogodbe. Sindikat zagovarja stališče, da je kolektivna pogodba temeljni in najpomembnejši dokument za delavce in zato v nobenem primeru ne sme biti kršena.

Situacija ni enostavna. Zato sindikat razmišlja in predlaga za najbolj pošteno kombinacijo razrešitve problema premalo izplačanih plač: del naj sestavljajo certifikati, del v tem trenutku izplačilo neizplačanega dela plač (v nasprotnem primeru bi bili izločeni tisti delavci, ki v času od 1.9.1990 do 1.1.1993 niso bili zaposleni), kasneje, ko bo sprejet zakon o lastninjenju državne lastnine, pa bi preostali del neizplačanih plač nadomestili iz državne lastnine. Vedeti je namreč treba, da bodo nekatera energetska podjetja v 100-odstotni lasti države in se drugače ne bodo mogla lastniniti.

Odkopna metoda zaščitena s patentom

Velenjska odkopna metoda

Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino je 24. julija letos podelil Rudniku lignita Velenje patent za "Postopek pridobivanja premoga, zlasti iz debelih slojev" in ga o tem obvestil s posebno listino, izdano na podlagi 67. člena Zakona o industrijski lastnini. Patent je vpisan v register patentov pod številko 9500091 in velja 20 let. Enostavneje to pomeni, da je velenjska odkopna metoda sedaj zaščitena s patentom, to pa je tudi prvi patent, ki smo ga pridobili v velenjskem premogovniku.

Odkopavanje v velenjskem premogovniku neprekinjeno teče že 120 let in v tem času so bile preizkušene nekatere odkopne metode za pridobivanje debelih slojev. Po letu 1947 se je uveljavila velenjska širokočelna odkopna metoda, ki je zaradi svoje specifičnosti in visoke produktivnosti poznana v svetu in se kot samostojni pojem navaja v rudarski strokovni literaturi. Osnova za razvoj te odkopne metode je velika debelina premogovega sloja, ki v centru kadunje doseže velikost do 180 m. V svetu pridobivajo sloje kvalitetnega črnega premoga manjših debelin praviloma strojno v podkopu, brez točenja iz nadkopnega dela. Višina sekcij hidravličnega podporja je usklajena z debelino sloja, rušenje poteka z rezalnimi stroji in rezalnimi plugi in tudi še z miniranjem. Ponekod v svetu - na Madžarskem, Kitajskem, v Turčiji, Franciji, ZDA in Avstraliji - imajo tudi debelejšje sloje manj kvalitetnega premoga v primerjavi s črnim, ki ga pridobivajo s spuščanjem iz nadkopnega dela po predhodnem vrтанju in odstreljevanju. Najbližje velenjski odkopni metodi je odkopavanje debelejših slojev premoga v nekaterih premogovnikih na Madžarskem.

V dolgoletni razvoj velenjske odkopne metode je več generacij strokovnjakov našega premogovnika vložilo znanje, delo in izkušnje, kar do danes ni bilo zaščiteno s patentom kot intelektualna lastnina. Pred letom dni je zato tehnično vodstvo premogovnika sklenilo začeti postopek za pridobitev patenta. Postopek je vodil **Ivan Pečovnik**.

"Ker je šlo za prvi patent na kateremkoli področju v našem podjetju in torej nismo imeli nobenih izkušenj s postopkom za pridobitev patenta, je bilo treba najprej preučiti zakon o industrijski lastnini in se seznaniti s postopkom. Okvirna navodila

smo dobili v Patentni pisarni v Ljubljani, postopek pa je nato tekkel v več fazah:

- najprej smo opravili računalniške poizvedbe, če kje v svetu že obstaja enak ali podoben patent in ugotovili, da ne obstaja;

- izdelali smo tehnično dokumentacijo in v njej predstavili vsebino oz. predmet patenta, prikazali sorodne postopke pridobivanja premoga v svetu, pomanjkljivosti teh postopkov, definirali problem, natančno opisali našo tehnično rešitev in izdelali načrte; pri tem naj dodam, da je morala biti tehnična dokumentacija izdelana v predpisani obliki in izrazoslovju;

- vložili smo prošnjo v predpisani obliki na Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino;

- prošnja in predmet prošnje sta bila nato pregledana glede resničnosti in strokovnosti navedb."

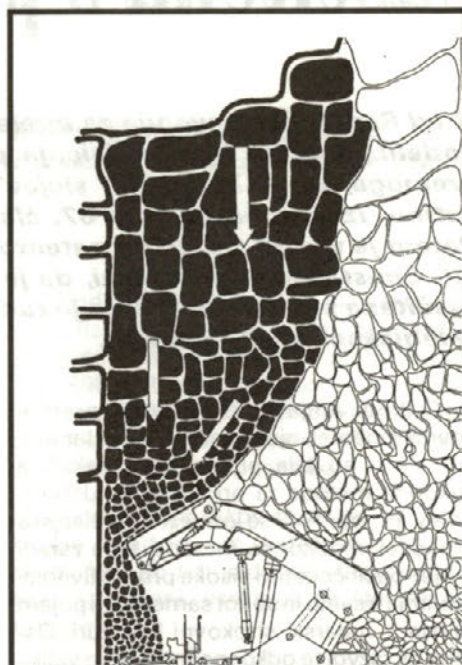
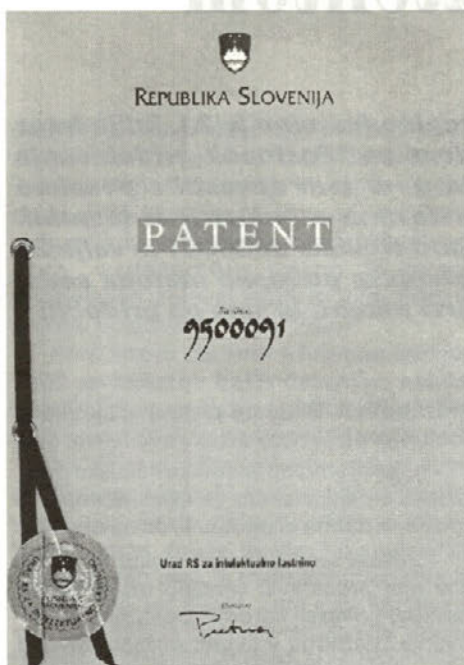
V obrazložitvi izuma, za katerega je izdan patent, je zapisano: "Izum se nanaša na postopek pridobivanja premoga, zlasti iz debelih slojev. Bistvo postopka po izumu leži v tem, da se nadkopni premog spušča v odkopni transporter kontrolirano preko stropnikov sekcij v sprednjem delu odkopa. To kontrolirano spuščanje nadkopnega premoga se doseže z dviganjem in spuščanjem po sebi znanih stropnikov hidravličnega podporja. Velikost odprtine za spuščanje, ki jo tvorita stena podkopa in rob stropnika podporja, se da nastavljati s številom stropnikov in njihovim nagibom." In v prijavi patenta lahko preberemo, da je postopek pridobivanja premoga na tak način varen, zanesljiv, enostaven, poveča kapaciteto odkopa, zmanjša stroške odkopavanja, doseže ugodnejše razmerje pripravljavnih del, izogne se razstreljevanju, vložek manualnega dela na tono pridobljenega premoga je manjši, izkoristek odkopne mehanizacije pa večji.

Ivan Pečovnik

Odkop B/6

V torek, 10. oktobra, je stekla proizvodnja z odkopa B/6 v jami Škale, od katerega v premogovniku veliko pričakujemo. V odkop je od skupno 65. sekcij vgrajenih 30 novih sekcij Westfalia Becorit z elektronskim hidravličnim krmiljenjem. Pridobivalni stroj je tipa EDW - 150 - 2L, čelni transporter pa Halbach & Braun. Dolžina plošče je 405 m in širina 102 m. Dolžina jamskih prostorov je 1135 m, predviden napredek odkopa 2,5 m na dan, dovoljena višina odkopavanja pa od 6 do 11 m. Odkopavanje naj bi teklo 162 dni ali 8,1 meseca. Količina premoga na plošči je 326 750 ton, na dan pa naj bi predvidoma z odkopa dobili 1876 ton. Kurilna vrednost premoga je od 7.3 do 10.7 MJ/kg. Ta odkop pomeni osnovo proizvodnje iz jame Škale še v letošnjem in predvsem v naslednjem letu. Na odkopu bo potekalo tudi zapolnjevanje starega dela z mešanico, pripravljeno po novi recepturi. Temu odkopu bodo v naslednjih letih sledili še odkopi B/7, B/7b, B/8, B/9 in verjetno tudi B/10. Rudarjem, ki delajo na odkopu B/6, želimo uspešno in varno delo!

Kje velja ta patent in kako dolgo?

Pečovnik: "Patent velja na območju Slovenije naslednjih 20 let ob rednem plačevanju zaščitnih taks. Leto dni, od 20. marca letos, ko je bila vložena prošnja za pridobitev patenta, do 20. marca prihodnje leto pa velja tudi po vsem svetu, a v tem letu moramo urediti registracijo patenta na mednarodni ravni, če želimo, da patent velja drugod po svetu tudi vnaprej."

Ta postopek se je že začel. Vložili smo prošnjo za mednarodno prijavo patenta in izdelali prevode tehnične dokumentacije v angleškem in turškem jeziku. Prva vloga velja za države, podpisnice Konvencije o sodelovanju na področju patentov (PCT), to pa so: Avstralija, Bolgarija, Kitajska, Češka, Madžarska, Poljska, Romunija, Rusija, Slovaška in ZDA, medtem ko je Turčija zahtevala posebno prijavo. To so države, ki so v našem interesnem območju za prodajo znanja. Glede na umirjanje vojnih razmer na Balkanu pripravljamo tudi posebno prijavo za območje držav nekdanje Jugoslavije, posebej za Bosno in Hercegovino. Mednarodno prijavo bo pregledala stroga revizijska komisija, podelitev pa pričakujemo do marca prihodnjega leta."

Kaj podjetje pridobi s takšnim patentom?

Pečovnik: "S tem patentom je zaščiten intelektualna lastnina, ki smo jo razvili v našem premogovniku. Do nje imamo izključno pravico in varovane interese v primeru zlorab. Najpomembnejše pa je, da imamo na osnovi te patentne pravice pravico izključnega trženja naše tehnologije odkopavanja debelih slojev premoga, prodaje našega znanja, poučevanja, kooperativnih poslov z dobavitelji elektro-strojne opreme. S tem smo prevzeli tudi obveznosti plačevanja taks, v določenih rokih pa moramo tudi dostavljati tehnična poročila."

Diana Janežič

Kako pazimo nase

Služba za varstvo pri delu

XX
 Rudarski inšpektorat
 Republike Slovenije
 Ljubljana, 11. avgust 1995

Podatki o številu nezgod z bolniškim izostankom v prvih devetih mesecih letos in njihova primerjava za pet let nazaj kažejo tendenco izboljšanja stanja. Četudi je število nezgod v letošnjem septembru porastlo, v kumulativi številke ne bodo večje, kot so bile prejšnja leta. Toda to nas ne sme navdajati s pretiranim optimizmom ali z brezbriznostjo, kajti vsaka nezgoda je krvava in polna bolečin. In analize podatkov, vzrokov in pogojev pri nezgodah kažejo neizpodbitno dejstvo, da so predvsem pogoji dela in neposredno okolje tisti, ki narekujejo tempo nezgod. Nesporno je, da poslabšani pogoji na določenih deloviščih povečajo število in resnost poškodb.

Dejstvo je, da se večina delavcev v našem podjetju ukvarja z dejavnostjo, ki je nevarna in se odvija v neprijaznem delovnem okolju. Ko pa k temu prištejemo še nedoslednosti delavcev pri delu, tehnične napake in pomanjkljivosti pri popravilih strojev, neupoštevanje in celo kršenje navodil za varno delo, postanejo številke zaskrbljujoče.

V začetku tega desetletja smo beležili prepolovitev nezgod zaradi skrajšanja dolžine odkopne fronte in izboljšanja montageoloških pogojev na odkopih, v zadnjem času pa beležimo povečanje nezgod in nevarnih pojavov predvsem na odkopih, ki napredujejo v težavnih geomehanskih pogojih (jama Pesje). Naš namen ni razpravljati o vzrokih določenega poslabšanja; dejstvo je, da so delovni pogoji trenutno takšni in da se jim moramo prilagajati. Zavedati se moramo, da je za varno delo na nekaterih čelih potrebna posebna pozornost in izkušnost.

Ugotavljamo, da se mnogokrat poškodujejo delavci, ki so šele začeli samostojno delati. Zato je naša prva naloga, da z opozarjanjem in drugimi načini vplivamo na mlade delavce in jim pokažemo, kako delati v izjemnih pogojih. Vsi bi se morali zavedati, da se posebno v takšnih pogojih neskladnost dela z navodili in predpisi hitro maščuje s hudimi posledicami. Prav tako je treba posebej opozoriti, da prihaja do nezgod, ko se delavec loti popravila stroja "po domače", nestrokovno ali z neoriginalnimi deli.

Žal moramo ponovno povedati, da smo pri posledicah nezgod (bolniških izostankih, zavarovalninah) popolnoma nemočni. Kljub relativnemu zniževanju števila nezgod, se bolniški izostanki podaljšujejo in s tem pretijo, da bodo uničili učinke vseh naših naporov pri znižanju števila nesreč in obolenj delavcev. Iz poročil republiške rudarske inšpekcije so podobna nesorazmerja razvidna tudi iz

drugih delov gospodarstva, vendar učinkovitega načina za odpravljanje teh nepravilnosti ne poznamo ali pa ga nočemo uporabiti.

Franc Bahčič,
 vodja službe za varnost pri delu

Primerjalni pregled nezgod z bolovanji v avgustu in septembru za obdobje 5 let

Leto	ŠTEVILO NEZGOD		skupaj 1-9	skupaj 1-12
	avgust	september		
1990	59	38	495	627
1991	43	55	384	525
1992	48	54	413	546
1993	50	39	378	519
1994	44	53	408	562
1995	33	36	277	-

Glede na preostale delovne dni do konca leta 1995 bi ob isti intenziteti bilo ob koncu leta predvidoma 378 nezgod z bolniškim dopustom. To bi bilo dokaj ugodno glede na število, a ne smemo pozabiti, da je število izgubljenih dnin ter s tem povezanih stroškov (zavarovalnine, izpad proizvodnje), še vedno izredno veliko. (Miran Mošnik)

XX. srečanje
rudarskih reševalcev
Slovenije in Hrvaške

Srečanje reševalcev

S posvetovanjem o nevarnih pojavih v jami se je 8. septembra v Velenju začelo 20. jubilejno srečanje rudarskih reševalcev Slovenije in Hrvaške, zadnja od mnogih prireditev, ki smo jih v premogovniku letos pripravili ob njegovi 120-letnici.

Velenjski premogovnik sicer po utečenem vrstnem redu ne bi bil organizator srečanja, saj ga je gostil pred dvema letoma, vendar so mu organizacijo dodelili zaradi 120. obletnice premogovništva v Šaleški dolini in zato, ker je srečanje jubilejno. Pred 20. leti so se ta, zdaj že tradicionalna srečanja rudarskih reševalcev, namreč začela prav v Velenju.

Petkovega strokovnega posveta v Beli dvorani se je udeležilo okoli 80 rudarskih strokovnjakov iz premogovnikov, rudnikov, republiškega Rudarskega inštituta, Rudarskega inšpektorata in Fakultete za montanistiko Univerze v Ljubljani. Govorili so o vdorih vode in blata, o stebrih sprostivah in o vdorih plina, in sicer poleg teoretičnih podlag predvsem glede na praktične primere reševanja v naštetih primerih v posameznih rudnikih ali premogovnikih.

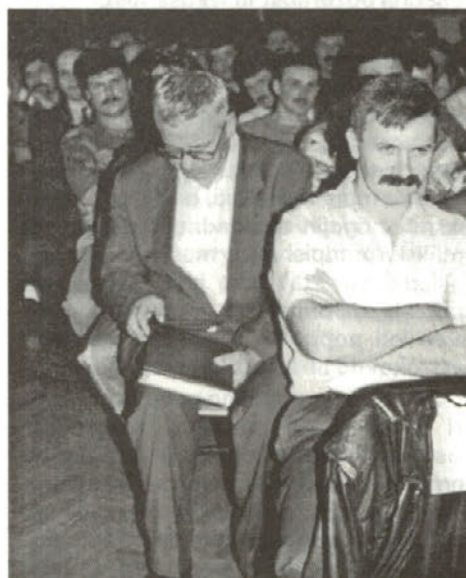
Med predavatelji iz našega podjetja je mag. Simon Zavšek govoril o varnostnih ukrepih pri izdelavi jamskih objektov v neraziskanih območjih lignitnega sloja, mag. Boris Salobir o mehanizmu delovanja

hribinskih udarov, Marjan Kolenc o hribinskih udarih v RLV, Marjan Hudej pa je imel priložnostno predavanje ob 120. obletnici premogovnika Velenje. Predavanja so bila dobro pripravljena in udeleženci so posvetovanje v celoti zelo dobro ocenili.

Sobota, 9. septembra, je bila dan za izvedbo letošnje **osrednje republiške reševalne vaje**. Predpostavka vaje je bil hribinski udar, v katerem je bilo poškodovanih večje število rudarjev, natančneje devet. Organizatorji vaje so namreč hoteli na tokratni vaji preveriti usposobljenost čet za reševanje večjega števila poškodovanih. Vodja reševalne vaje je bil vodja centralne jamske reševalne čete in tehnični direktor Premogovnika Marjan Kolenc, vodja reševanja v jami pa pomočnik tehničnega direktorja za proizvodnjo **Marjan Hudej**, ki je vajo takole ocenil: "Vaja se je začela ob 8.30 z alarmom vodstvu podjetja, da je v jami prišlo do nesreče in s pozivom, da je treba začeti obsežno reševalno akcijo. Na pomoč smo poklicali reševalce iz drugih rudnikov in premogovnikov, ki so se pravočasno in z najbolj strokovnimi eki-

"Ustavi čas! Reševalec je opremljen!"

Knjiga Zgodovina premogovnika Velenje za Avgusta Terglava

Letos so organizatorji želeli preizkusiti usposobljenost reševalnih čet za reševanje večjega števila ponesrečencev, hkrati pa jim pokazati tudi, kako poteka informiranje o dogajanju v jami in vodenje reševanja prek računalniško vodenega informacijskega centra na površini.

pami javili. Največji del ponesrečencev je bil v bližini in na odkopu, to je bil odkop v severnem krilu jame Preloge, kjer je prišlo do močnega izriva plina in s tem do porušenja dela križišča.

V eni uri se je prva ekipa prebila do prvega ponesrečenca in nato še do drugih. Vsi so bili iz jame prenešeni do 10.45 in medicinsko oskrbljeni. V akciji je sodelovalo 11 operativnih ekip in ekipa za zveze, za prevoz ponesrečencev pa je bil uporabljen celoten transportni vod Premogovnika Velenje. Vse ekipe, ki niso imele zadovoljive opreme, smo opremili s tehnično opremo za merjenje plinov, za reševanje in prvo pomoč iz našega skladišča. Tako so v vaji nastopile popolnoma opremljene ekipe. Vaja je bila zaključena ob 11. uri, ko je bilo pregledano celotno ogroženo območje. Ocenili smo, da je vaja v celoti uspela."

V vaji je letos sodelovalo okoli 400 članov reševalnih čet iz vseh slovenskih premogovnikov in rudnikov ter hrvaškega Labina. Kot gostje so bili na vajo povabljeni tudi udeleženci petkovega posvetovanja ter predstavniki sekretariata za energetiko pri Ministrstvu za gospodarske dejavnosti in Ministrstva za obrambo Republike Slovenije. Vabilu se je odzval državni sekretar za energetiko Boris Sovič.

Letošnja reševalna vaja se je v mnogočem razlikovala od prejšnjih. Rudarske reševalne čete niso prihitele na pomoč na poziv iz svojih krajev, ampak so se vsi reševalci pred vajo že zbrali v Velenju. Tokrat so namreč organizatorji želeli preizkusiti usposobljenost reševalnih čet za reševanje večjega števila ponesrečencev, hkrati pa jim pokazati tudi, kako poteka informiranje o dogajanju v jami in vodenje reševanja prek računalniško vodenega informacijskega centra na površini.

Vzporedno z vajo v jami je v prezivnici v Novih Prelogah potekalo tekmovanje tričlanskih reševalnih ekip v formiranju ekipe, to je nameščanju reševalnih aparatov in druge opreme, nujenju prve pomoči in reševanju teoretičnega testa. Reševalcem pa sta bila na voljo za preizkus tudi

dimna komora reševalne čete v premogovniku in požarni rov v Škalah.

Za goste je bil med vajo pripravljen ogled urejenosti ugrezninskega področja premogovnika, odžvepljevalne naprave v TE Šoštanj in zaprtega krogotoka transportne vode.

Oceno vaje so na skupni analizi vaje podali vodja reševalne vaje Marjan Kolenc, vodja reševanja v jami Marjan Hudej, pomočnik republiškega rudarskega inšpektorja Anton Planinc in vodja zdravnikov dr. Janez Poles. Vsi so ocenili, da je bila vaja dobro pripravljena in uspešno izpeljana. Čestitke za 120-letni jubilej premogovnika in dobro organizacijo 20. srečanja jamskih reševalcev so izrekli župan mestne občine Velenje Srečko Meh in državni sekretar za energetiko Boris Sovič, direktor podjetja dr. Franc Žerdin pa se je ob koncu zahvalil in izročil spominsko darilo "očetu" srečanj reševalcev in dolgoletnemu vodji jamske reševalne čete v premogovniku **Avgustu Terglavu**.

Popoldanski del srečanja so rudarski reševalci preživeli na športnih terenih TRC Jezero, srečanje pa zaključili zvečer v Beli dvorani TRC Jezero z družabnim večerom.

Diana Janežič

Satelitska kampanja
Slovenija 1995

Izmera Slovenije

Od 25. septembra do 2. oktobra je Geodetska uprava Slovenije izvajala na območju Slovenije geodetska opazovanja v satelitskem navigacijskem sistemu, imenovanem GPS - Global Positioning System. Pri nas smo to kampanjo poimenovali Slovenija 95 in je del mednarodne akcije satelitskih opazovanj, ki so hkrati potekala še na Hrvaškem, v Italiji in Avstriji.

GPS je navigacijski satelitski sistem, ki ga je naredilo in ga vodi ameriško ministrstvo za obrambo. Sistem zagotavlja neprekinjene informacije o času in položaju, neodvisno od vremenskih pogojev in položaja na zemeljski obli. Sistem GPS uporabljamo predvsem zato, ker ima nekaj prednosti pred konvencionalnimi metodami zemljemerstva: za merjenje ni potrebna vidnost med točkama, vpliv vremenskih pogojev na točnost meritve je bistveno manjša, meritve so hitrejše, rezultati so v enotnem svetovnem koordinatnem sistemu in so v digitalni obliki ter zato lahko prenosljivi v sistem za kartiranje.

Opravljali so jih tuji strokovnjaki iz Institute für Angewandte Geodäsie iz Frankfurtu ter Institute for space research iz Gradca v Italiji, v Sloveniji pa so pri teh meritvah sodelovali strokovnjaki in študentje s Fakultete za gradbeništvo in geodezijo in iz Premogovnika Velenje.

Satelitska kampanja Slovenija 95 je zajemala tri aktivnosti: **sanacijo astrogeodetske mreže**, ki definira državni koordinatni sistem in je zaradi napake pri orientaciji koordinatnega sistema zamaknjen za približno 300 metrov v smeri vzhod-zahod in okoli 100 metrov v smeri sever-jug glede na svetovni koordinatni sistem; nadalje gre pri kampanji za **proučevanje geodinamike** na območju Slovenije, Italije in Avstrije ter za **opazovanja na mednarodnih letališčih** v Sloveniji za njihovo navezavo na svetovni in evropski koordinatni sistem, kar je pogoj za obstanek v mednarodnem letalskem prometu.

Rezultati vseh teh meritev bodo pomembni za uvedbo sodobne navigacijske tehnologije GPS in sodobnih geodetskih metod, vezanih nanjo. Ta kampanja bo vplivala tudi na podjetja, ki pri svojem delu uporabljajo navigacijski sistem za določitev

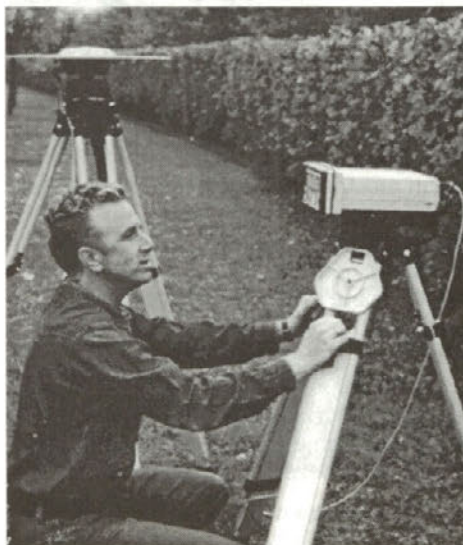
geodetskega koordinatnega sistema, in takšno je tudi naše podjetje. Jamomerska služba v premogovniku ima tri GPS sprejemnike in je uporabnik NAVSTAR satelitskega sistema. S to opremo nameravamo izvajati meritve opazovalne mreže premogovnika, s čemer bomo lahko določili premike terena, ki so posledica izvedenih rudarskih del, oprema pa nam omogoča natančnost meritve reda centimeter.

V Sloveniji imamo 7 GPS sprejemnikov, od katerih ima štiri Republiška geodetska uprava, tri pa imamo, kot že rečeno, v Premogovniku Velenje, ki je edina gospodarska organizacija s to opremo. Prav zaradi te opreme in zaradi rednega sodelovanja jamomercev z Republiško geodetsko upravo so bili naši strokovnjaki vključeni v GPS kampanjo Slovenija 95.

V celotni kampanji je približno 200 ljudi opravljalo meritve na 102 kontrolnih točkah v vseh štirih državah. V Sloveniji je bilo 58 takšnih točk, 26 skupin s po tremi operaterji pa je zagotavljalo 24-urna opazovanja v vsakem vremenu. Iz jamomerske službe našega podjetja je sodelovalo šest strokovnjakov, in sicer Marko Mavec, Matjaž Koželj, Franc Šlutej, Miran Lukaček, Štefan Hutinski in Martin Rajter, meritve pa so opravljali na dveh referenčnih točkah na Mariji pri Kopru in na Snežniku, na eni geodinamični točki v Postojni ter na geodetski točki I. reda v Lendavskih gorih.

Z vključitvijo v kampanjo GPS meritev državne mere I. reda bomo v našem podjetju pridobili koordinate vseh točk I. reda državne izmere v obeh sistemih, kar nam bo omogočilo meritve z GPS sprejemniki kjerkoli na področju Slovenije, določitev treh točk v bližini Velenja, preko katerih bomo lahko izvedli navezavo lokalnega koordinatnega sistema in prehod na absolutno natančnost določanja premikov, izobraževanje operaterjev za delo z GPS sprejemniki, izkušnje ob izvedbi meritvenih projektov visoke natančnosti in zahtevnosti ter reference.

Diana Janežič

Martin Rajter pri demonstraciji merjenja

Novice

COOPERJEV TEST

Cooperjev test se imenuje preizkušnja v dolžini teka v 12. minutah. Po mednarodni lestvici cooperjevega testa naj bi moški pod 30 let v 12. minutah za oceno odlično pretekli 2 800 metrov in več, stari od 30-39 let 2 640 metrov in več ter stari od 40-49 let 2 480 metrov in več. To preizkušnjo poleg metanja krogle in teka na 60 metrov vsako leto v oktobru opravijo tudi aktivni člani jamske reševalne čete.

Letos se jih je testiranja v soboto, 7. oktobra, udeležilo 136. Lepo, toplo jesensko dopoldne in sodoben atletski stadion ob jezeru sta omogočila idealne pogoje za testiranje moči, vzdržljivosti in hitrosti. Morda je to vplivalo na boljše rezultate večine udeležencev testiranja, ki so jih zabeležili v primerjavi z lanskim testiranjem, ali pa je vzrok kjer drugje.

V okviru podjetja imajo organizirano rekreacijo na teniških igriščih in v fitness studiu v Beli dvorani, v Rdeči dvorani lahko reševalci igrajo mali nogomet, košarko in squash, telovadijo v telovadnici CSS, v Termah Topolšica so jim na voljo trim kabinet, savna in bazen, ob vsem tem pa lahko še tečejo po urejenih poteh v TRC Jezero. Vse te možnosti izkorišča prek celega leta okoli 50 članov jamske reševalne čete, mnogi pa si poiščejo rekreacijo tudi drugje in izven organiziranih ur. Zelo dobro organizirana in koristna za vse udeležence sta bila letos tudi oba programa preventivne rekreacije; junija v Šmarjeških toplicah in avgusta v Fiesi. Udeleženci v teh programih so na testiranju dosegli dobre in celo odlične rezultate.

VES SVET NA POTI

"Transport v najširšem pomenu besede je zapletena mreža med seboj prepletajočih se dejavnikov, tehnologij in organizacij. Lahko si zamislimo, koliko operacij in posrednikov je potrebnih, da lahko poslovneži ali dopustniki z avtom, avtobusom, vlakom ali letalom čimprej pridejo do cilja, da lahko pošiljko iz tovarne na Japonskem dostavimo kupcu na drugi strani zemeljske oble ali da po računalniškem omrežju pošljemo finančne podatke evropske banke njenim podružnicam po vsem svetu. Transport ne pomeni samo potovanja ljudi in blaga, temveč tudi potovanje energije in podatkov, to pa zahteva zapleteno mrežo med seboj prepletajočih se dejavnikov, tehnologij in organizacij. Zato je pri tehnologiji transporta najpomembnejša skladnost.

Za nezdržljivost mnogih elementov - zvez, protokolov, vmesnikov, tehničnega in organizacijskega delovanja v vseh dejavnostih - je krivo pomanjkanje standardizacije, kar lahko v precejšnji meri zmanjša učinkovitost transportnega sistema. Cestni, železniški in zračni transport ter dobava električne energije so zaradi mednarodnih standardov varnejši, hitrejši in učinkovitejši," je med drugim o pomenu enotnih standardov zapisano v poslanici ob svetovnem dnevu standardizacije - 14. oktobru.

Slovenija se je z osamosvojitvijo srečala tudi z množico **pravil mednarodne standardizacije**. Zato smo v državi v fazi priprave tehničnih predpisov za nove standarde, ki naj bi v celoti obveljali v dveh do treh letih. Pri Ministrstvu za znanost in tehnologijo Republike Slovenije deluje Urad za standardizacijo in meroslovje, ki priporoča zamenjavo starih standardov z evropskim standardom EN in standardom ISO. Dosedaj je že bilo v Sloveniji z oznako SIST ISO oz. SISEN izdanih skupno 750 standardov, od tega 342 SIST ISO standardov, 300 SIST EN standardov in 8 SIST (slovenskih standardov).

Pri Ministrstvu za znanost in tehnologijo - USM je bil med drugimi za področje rudarstva ustanovljen **TC RUD**, tehnični odbor za izdajo slovenskih standardov s področja rudarstva, ki ga vodi Ivan Čuljak in naj bi do konca tega leta sprejel okoli 20 standardov SIST ISO. Te standarde se v glavnem prevzema neposredno v originalu, ker je Slovenija članica združenja ISO. S standardizacijo se v našem podjetju ukvarja posebna služba standardizacije, poleg Ivana Čuljaka pa še mag. Slavko Plazar, ki ureja področje kakovosti.

14. oktober - svetovni dan standardizacije

Državi je bila 5. marca 1993 dodeljena dvočrkovna koda SI, trimestna numerična koda 705 in tričrkovna koda SVN. Za izdelke in storitve v Sloveniji do 31. 12. letos še velja okoli 12.000 JUS standardov, od katerih jih je 9 000 obveznih.

Inštitut za ekološke raziskave
ERICo

Slovenski festival znanosti

Slovenska znanstvena fundacija, ki jo je lani ustanovilo dvajset najpomembnejših slovenskih organizacij in ustanov, in ki denarno in na druge načine podpira vrhunske znanstvenike, uspešne raziskovalce, mlade raziskovalce in strokovnjake pri njihovem delu, študiju, nabavi raziskovalne opreme in podobno, je med 4. in 6. oktobrom letos organizirala 2. slovenski festival znanosti. Potekal je v World Trade Centru v Ljubljani. Med številnimi udeleženci - inštituti, šolami, zavodi - je bil tudi velenjski Inštitut za ekološke raziskave ERICo.

Slovenski festival znanosti je posebna oblika promocije znanosti. Z njim so rezultati znanstveno-raziskovalnega dela predstavljeni različnim javnostim, hkrati pa se s komuniciranjem med raziskovalci in neraziskovalci razvija in uveljavlja znanstvena kultura ter dosega znanstvena pismenost v Sloveniji.

Letošnji festival je obsegal razstave, predavanja, okrogle mize, poskuse, delavnice, obiske inštitutov in ekskurzije. Inštitut ERICo je v sodelovanju s Kulturnim centrom Ivana Napotnika - Grad Muzej na zelo privlačni razstavi predstavil "Kavčnikovo domačijo" kot evropski kulturni spomenik ter zeliščni vrt in naravni travnik ob domačiji.

V okviru te predstavitve je imel predavanje o Kavčnikovi domačiji in ljudskem

zeliščarstvu Jože Hudales, profesor zgodovine, sociologije in etnologije iz Muzeja Velenje. Mag. Nives Kugonič, dipl. biologinja, iz ERICa pa je predavala o gojenju zdravilnih rastlin. Vtise s slovenskega festivala znanosti je strnila takole: "Naša postavitve na festivalu znanosti je vzbudila veliko zanimanja obiskovalcev, predvsem si je razstavljene predmete ogledalo veliko učencev in dijakov.

Povzetki predavanj in seznam vseh razstavljalcev bodo v brošuri poslani na vse osnovne in srednje šole, s čimer bomo promovirali tudi Kavčnikovo domačijo in na ta način povabili k ogledu in seznanitvi z njo veliko mladih.

Muzej Velenje in ERICo Velenje sicer sodelujeta pri triletnem projektu zeliščnega vrta, s katerim letos začnemo renaturacijo neposredne okolice Kavčnikove domačije, oblikujemo celotno podobo domačije, z zeliščnim vrtom pa proučujemo tudi možnost pridelovanja zdravilnih zelišč na večjih kmetijskih površinah. Če bodo analize to možnost potrdile, bi domačija dobila priložnost aktivne vključitve v razvojne možnosti okolja."

Diana Janežič

Razstavni prostor Muzeja Velenje in inštituta ERICo je bil z nazornim prikazom notranjosti Kavčnikove domačije in fotografijami zelišč s Kavčnikovega travnika zelo avtentičen.

Živahna društvena dejavnost

Društvo inženirjev in tehnikov našega podjetja ima za sabo pestro jesensko dejavnost. Imeli so že nekaj predavanj, tradicionalno srečanje poslovnih partnerjev s teniškim turnirjem DIT 95 in prav tako tradicionalno jesensko srečanje na kostanjem pikniku.

Prvo letošnje predavanje v okviru rednih strokovnih predavanj je društvo pripravilo 28. septembra. Predavanje Danila Jelenca, upokojenega rudarskega inženirja, z naslovom "Slovenski inženirji projektirajo in gradijo rudnike v Vzhodni Afriki" je bilo za vse poslušalce zelo zanimivo.

Predavatelj, ki je dolga leta živel in služboval v Etiopiji, je poleg strokovnega pogleda na to afriško državo na vzhodni obali celine v času svojega prvega stika z njo predstavil tudi svoje delo pri prosvetljevanju in razvijanju ekološke zavesti ljudi. Težave, ki jih je kot mlad strokovnjak z velikim entuziazmom premagoval, so bile posledica okolja (podnebje, velike razdalje, ogromni predeli brez vsake infrastrukture...) in zastarele tehnologije pri pridobivanju žlahtnih kovin. Svoje predavanje je inž. Jelenc podkrepil z veliko slikovnega gradiva o tradicionalnih oblačilih Afričanov, njihovih prebivališč in eksotičnem okolju, kar je predavanje naredilo še zanimivejše. *(Gabriel Triglav)*

Drugo predavanje je bilo 12. oktobra, pripravili pa so ga člani letošnjega **vzpona na Mont Blanc**. Ob diapozitivih in predavanju filma, ki so ga posneli med potjo, je pohod predstavil alpinist in njegov vodja Ivč Kotnik. Poslušalci smo izvedeli, kako je nastala ideja za ta vzpon, kako so se člani skupine nanj pripravljali, kakšni vremenski pogoji so v višinah okoli 4000 metrov, kakšna je urejenost planinskih poti in postojank v tujini ter, seveda, kako so pot prehodili člani naše skupine. Da ni šlo brez fizičnih in tudi psihičnih težav nekaterih članov, je bilo videti na filmu in razbrati iz pogovorov. Vsekakor pa si člani odprave zaslužijo čestitke za opravljeno pot!

Društvo inženirjev in tehnikov načrtuje za letos še eno predavanje, in sicer z obiska nekaterih naših sodelavcev v premo-

govnikih v ZDA, letošnji program aktivnosti pa bodo zaključili s tradicionalnim martinovanjem.

Društvo inženirjev in tehnikov velenjskega premogovnika vsako leto pripravi srečanje poslovnih partnerjev. Letošnje je bilo šesto po vrsti in še posebej slovesno, saj je bilo v 120. letu razvoja premogovništva v Šaleški dolini. Predsednik društva in organizacijskega odbora srečanja **mag. Evgen Dervarič** je ob tem dejal: "Našemu vabilu na letošnje srečanje med 21. in 23. septembrom so se poslovni partnerji odzvali v velikem številu. V organizacijskem odboru, v katerem so poleg mene bili še Marjan Hudej, Milan Medved, Zdenko Lah in Marjan Kolenc, smo za goste pripravili tridnevni program. Kot je že nekaj let v navadi, smo gostom prvi dan pokazali del Slovenije; letos smo jih popeljali na Dolenjsko v Šmarješke toplice, na Trško goro, na Otočec in v Pleterje.

Drugi dan smo pripravili svečan banket v vili Široko v Šoštanju, tretjega dne pa se je odvijal naš že tradicionalni teniški turnir DIT 95. Turnir je tudi letos lepo uspel, nenazadnje tudi zaradi zelo lepega jesenskega dneva in številnih udeležencev, ki so se več ali manj vsi srčno borili za teniške zmage."

To mnenje so med in po turnirju, ko se je sklenilo letošnje srečanje, delili vsi udeleženci. Zadovoljni so bili z organizacijo, s priložnostjo, da se ponovno srečajo in pogovorijo v sproščenem ozračju ter se pomerijo v športnih dvobojih na teniških igriščih. Zmagovalci in sicer najboljši so bili zadovoljni za odtenek bolj, zato navedimo rezultate turnirja!

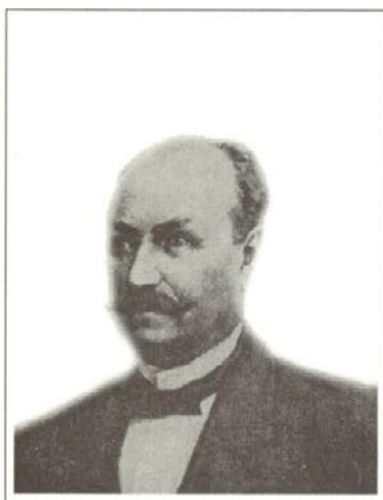
Pri moških posamezno je zmagal Matjaž Končan, ki je v finalnem dvoboju premagal Boštjana Aljaža. Tretji je bil Jože Kolenc in četrti Alojz Gluk. V tekmovanju dvojic sta si zmago v finalni igri in prvo mesto priigrala par Meršak-Plesnik; premagala sta dvojico Kobale-Majhen. Pri ženskah posamezno je zmagala Josefina Seifert, ki je prvo mesto osvojila brez izgubljenega gema. V finalni igri je premagala Nado Gorogranc, ki je bila tako druga, tretja je bila Zdenka Jajčević in četrti Dijana Žagar.

Diana Janežič

Glasilo Rudar izdaja Rudnik lignita Velenje - Ureja redakcijski odbor - Diana Janežič (odgovorna urednica), Ivo Avberšek-Hans (tehnično urejanje), Božena Steiner, Aca Poles, mag. Boris Salobir, Peter Pušnik, Jože Kožar Naslov uredništva RLV, Partizanska 78, 63320 Velenje, telefon 853-312, interno 18-15, fax: 854-986 - Naklada 4000 izvodov - Tiska Tiskarna Bizjak Velenje. Po mnenju Ministrstva za informiranje z dne 14. 2. 1992, št. 23/67-92, se glasilo Rudar šteje za izdelek iz tar. št. 3, tč. 13 Tarife prometnega davka.

Kdo je bil mož, ki ga imamo za ustanovitelja našega premogovnika? Gradbenik, graditelj predorov, človek, ki ga je odlikoval in povzdignil v plemiški stan avstrijski cesar Franc Jožef. Tako je moč brati v knjigah, ki opisujejo predvsem njegovo delo.

120 let

DANIEL LAPP - IN MEMORIAM

Kaj pa je Daniela Lappa v resnici spodbujalo in ga vleklo naprej? Zakaj za vruga s kupom zasluženega denarja ni kupil gradu nekje v tedaj obširnem avstrijskem cesarstvu, hodil ob sobotah na lov, ob nedeljah v cerkev, ostali čas pa prebil v krogu družine ob običajnih spletkah plemstva in morda še kakšen trenutek v naročju kakšne mične kurtizane?

Toda Daniel Lapp je prišel v Šaleško dolino na takratno Spodnje Štajersko, kupil rudarsko posest in začel z odpiralnimi deli v novem premogovniku ter se istočasno lotil v Gradcu tudi kovinske industrije. Če se vrnemo v čas pred 100 leti, je jasno, da sta bili to perspektivni panogi z lepimi obeti, a tudi z veliko neznankami in tveganjem. Zakaj vendar je bilo to Lappu, pri starosti 49 let, potrebno?

Za čast in denar že ne, to je imel. Bolj verjetno je, da ga je gnala tista želja, ki izpolnjuje človeka. Doseči notranje ravnovesje in početi stvari, ki ga veselijo. Skupna lastnost velikih ustvarjalcev je prav ta, da ne iščejo svoje lastne potrditve v

kupih denarja in zlagani slavi. Mnogo bolj pomembni so tisti kratki trenutki notranjega miru, ki človeka objamejo po uspešno končanem delu. Delu, ki ga ne začne zato, ker je videl pri sosedu lepo rejeno kravo in bi jo hotel tudi sam imeti, temveč ga začne, da bi rad dosegel lastno duševno in telesno harmonijo. Takrat ima človek možnost, da je srečen; s kupi denarja je to bolj težko, ker nobeden ni nikdar zadosti visok.

Malo je ljudi, ki to zmorejo in morda je bil med njimi tudi Daniel Lapp. Morda zato, ker so ga njegovi delavci videli čisto drugače, ko so se morali spuščati v temne rove takrat še zelo nevarnega premogovnika.

Kakorkoli že, letos oktobra mineva 85 let od smrti Daniela Lappa, moža, ki takrat leta 1910, še ni vedel, kako usodno bo vplival na razvoj Šaleške doline. Pokopan je v Gradcu na avstrijskem Štajerskem in če vas bo pot kdaj zanesla na njegov grob, se poklonite njegovemu spominu ter v duhu použijte njegove velike sanje.

Peter Pušnik

VELENJSKI RUDARJI

Naše podjetje je v 120. letih obstoja zamenjalo več družbenih sistemov, vmes so bile vojne, pa spremembe lastništva in lastnikov. Hkrati so se spreminjala tudi imena podjetja. Enkrat smo bili rudnik, drugič spet premogovnik, v slovenski, avstrijski, nemški in jugoslovanski državi.

Po svetu je mnogo premogovnikov in rudnikov, ki so v tem obdobju zaradi različnih vzrokov propadli in so jih zaprli. Nekateri so imeli na las podobne pogoje obstoja kot naše podjetje. Bili so tehnološko in tehnično zelo dobro opremljeni in imeli so tudi tržišča, na katera bi premog lahko prodajali.

Razlogi za propad ali obstoj rudnikov in premogovnikov so zato v večini primerov v ljudeh - rudarjih. Velenjski premogovnik spada v sam evropski in svetovni vrh prav zaradi vrhunskih rudarskih strokovnjakov vseh stopenj. Ti bi lahko delali v rudnikih svinca, cinka, urana, srebra, boksita, zlata, skratka vseh rudnin, kar jih premore zemeljska skorja. Znanja naših rudarskih strokovnjakov bi bili veseli v Afriki, Aziji,

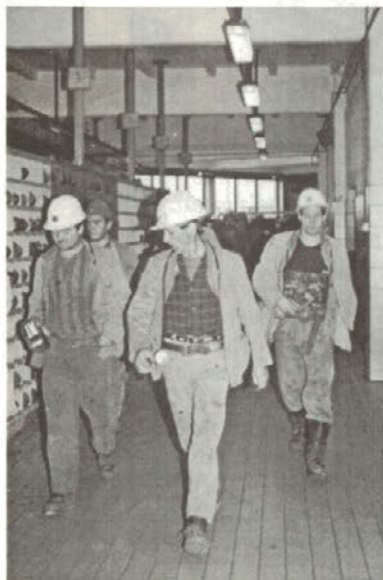
Južni in Severni Ameriki, Evropi,... na vseh celinah in kontinentih sveta. Toda velenjski rudarji so predani svojemu poklicu v našem premogovniku in skupaj s sodelavci na drugih področjih nadaljujejo delo prejšnjih generacij.

Letošnje preimenovanje Rudnika lignita Velenje v **Premogovnik Velenje** zato pomeni uskladitev imena podjetja z njegovo dejavnostjo - pridobivanjem premoga, premogovništvom. Od tod sledi naziv **Premogovnik**. Delavci v njem zaradi širine znanj (veščin) še vedno ostajajo **rudarji**. Nihče v podjetju ni pomislil, da bi "knapom" nadel drugo ime ali da bi bilo treba v premogovniku preimenovali karkoli drugega s tem v zvezi.

Tradicije, znanja in ponosa **velenjskih rudarjev** ne more nihče omalovaževati, tudi z drugačnim imenom ne, lahko pa smo vsi skupaj ponosni na njihovo delo in dosežke.

SREČNO, RUDARJI!

Projektna skupina za celostno podobo podjetja

Korak v Evropo

Srečanje urednikov internih glasil na Portugalskem

Pod geslom "Prijateljstvo je najboljša komunikacija" je v glavnem mestu Portugalske, Lisboni letos septembra potekalo redno letno zasedanje upravnega odbora evropskega združenja urednikov internih glasil FEIEA (Federation of European Industrial Editors Association). Deluje že 15 let, najstarejša članica pa je švicarska organizacija, ki je sicer stara že 50 let.

Letošnji sestanek upravnega odbora združenja FEIEA na Portugalskem je bil od 21. - 24. septembra. Povabljeni smo bili tudi predstavniki Slovenije, in sicer člani upravnega odbora sekcije novinarjev v podjetjih in zavodih, ki deluje v sklopu Društva novinarjev Slovenije. Na Portugalsko smo tako odpotovali uredniki glasil v Petrolu, Mercatorju, Krki, Labodu, Vidmu, SGP Primorju, Slovenijalesu, IBN JT in Premogovniku Velenje.

Predsednica naše sekcije Meta Verbič iz Slovenijalesa je s predstavitevijo Slovenije, naše sekcije in našega dela uspela evropske kolege prepričati, da bi s članstvom Slovenije v FEIEA obe strani veliko pridobili. Članstvo Slovenije je bilo enoglasno sprejeto. Največ dela pa smo opravili vsi člani sekcije v neposrednih pogovorih z drugimi udeleženci srečanja. Predstavili smo jim Slovenijo, njeno lego, preteklost, gospodarstvo, politično ureditev, kulturo, slog življenja ljudi, in tudi naša podjetja.

Najpomembnejša ugotovitev pogovorov je bila, da novinarji in uredniki internih časopisov delamo v podobnih razmerah in da se srečujemo tudi z enakimi težavami. Razlika je le v tem, da so se v drugih evropskih državah uredniki internih glasil veliko prej soočili s komuniciranjem v trikotniku uprava, management - delničarji - zaposleni in ta razmerja že presegli. Pri nas se s tem šele srečujemo. Sicer pa je interno komuniciranje v Evropi v porastu, marsikje pravi hit in ustanavljanje internih časopisov strmo narašča, temu trendu pa se prilagaja tudi delovna zakonodaja, ki predpisuje različne oblike, načine in nivoje komunikacijskih sredstev. V nekaterih podjetjih imajo več časopisov, ločeno za notranjo in zunanjo javnost in tudi strogo specializirane, strokovne.

Podobno kot drugod po Evropi je tudi pri nas hierarhija v podjetjih oblikovana piramidasto, največjo zavoro uspešnemu komuniciranju pa marsikje predstavlja prav management, saj je sistem usposabljanja in izobraževanja managerjev za komuniciranje deflcitaren. Nasprotno pa novinarji v

podjetjih nimajo dovolj znanja o managementu. Od evropskih kolegov slovenski uredniki in novinarji v podjetjih zato predvsem pričakujemo izmenjavo izkušenj, znanja, literature, seznanitev z delovnimi orodji in pristopi, ki jih pri svojem delu uporabljajo naši evropski kolegi.

Na srečanju pa smo naredili še korak naprej. Upravni odbor združenja FEIEA je sklenil, da uvede štipendiranje urednikov internih glasil in prakso v posameznih podjetjih. Prva država, ki bo tega deležna, je Slovenija, poleg tega pa so bili slovenske kolege takoj pripravljene za nekaj dni sprejeti v podjetju uredniki iz osmih držav. Sklenili so tudi, da bo leta 1999 Slovenija gostiteljica rednega letnega zasedanja upravnega odbora združenja FEIEA.

Naj za konec dodam še nekaj besed o gostiteljih! Mnogim Slovencem neznana Portugalska nas je sprejela zelo gostoljubno in se nam priljubila. Čudovita pokrajina, prijazni ljudje, zelo lepe vasi, kulturno zgodovinski spomeniki, ki jemljejo dah, in Lisbona, ki se po mnenju poznavalcev evropskih prestolnic močno razlikuje od vseh drugih milijonskih mest, saj diha domače, prijetno. Zato smo jo v petih dneh skušali kar najbolj užiti in jo priporočamo za obisk vsakomur, ki rad potuje.

Diana Janežič

EIEA danes združuje 14 držav - od letos je članica tudi Slovenija - in okoli 6000 članov: urednikov in novinarjev internih časopisov in predstavnikov agencij, ki delajo časopise za naročnike. Včlanjeni so prek nacionalnih združenj kot posamezniki. Za primer povejmo, da je članov FEIEE iz Nemčije 320, iz Anglije 1030, iz Avstrije 250. Organizacijo vodi upravni odbor, ki ga vodi predsednik iz države, ki je gostiteljica prihodnjega kongresa FEIEE (leta 1997 bo gostiteljica Španija, kongres pa bo v Sevilji). FEIEA izdaja svoje glasilo, uradni jeziki so francoski, angleški, nemški in italijanski, med letom pa poteka tekmovanje za najboljše interne časopise in najboljšega urednika, ki jih razglasijo na vsakoletnem srečanju.

Športne aktivnosti

PRVENSTVO V TENISU ZA LETO 1995

Končna lestvica prvenstva v tenisu za moške in ženske za leto 1995 - tekmovanja so potekala s prekinitvami od aprila do septembra - izgleda takole:

MOŠKI

1. Klasirnica, 18 točk, 2. Skupne službe 16, 3. Jamska mehanizacija 14, 4. Priprave 12, 5. Jamski transport 10, 6. Zračenje 6, 7. Jama Pesje 4, 8. Jama Preloge 4, 9. Mehanizacija remont 4, 10. Jama Škale 2;

ŽENSKE

1. Pravna služba 14 točk, 2. Finančna služba 12, 3. Priprava dela 10, 4. Kadrovska služba 6, 5. Računovodstvo 6, 6. Razvoj 4, 7. Kompenzacije 4, 8. Jamomerstvo 0;

TENIŠKI TURNIR DVOJIC

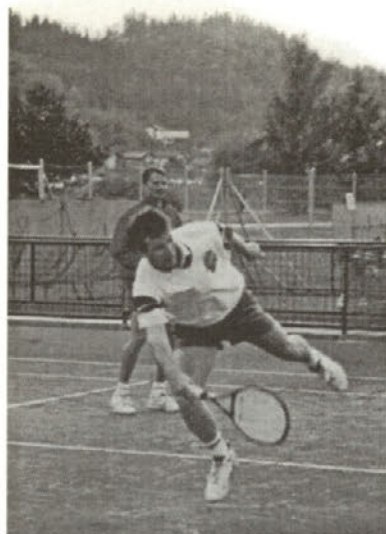
Konec septembra je na teniških igriščih TRC Jezero potekal teniški turnir moških in ženskih žrebanih dvojic. V petek, 29. septembra, so se pomerile ženske - sodelovalo jih je 9, v soboto, 30. septembra, pa moški - tekmovalo jih je 28.

Rezultati:

ženske: 1. I. Kumer-J. Kumer, 2. Špoljar-Gomboc, 3.-4. Peterlin-Lesjak, Žagar-Arandželovič, 5. Pečovnik;

moški: 1. Gluk-Verdev, 2. Žaubi-Halilovič, 3.-4. Roškar-Cegner, Kobale-Biščič;

moški tolažilna skupina: 1. Gorjanc-Tamše, 2. Pušnik-Kovač, 3.-4. Brešar-Fatič, Zera-Viher;

Boji teniških dvojic so bili izredno zagrizeni.

KEGLJANJE

16. in 18. oktobra je v kegljišču TE Šoštanj potekalo prvenstvo podjetja v kegljanju za posamezne in ekipne naslove. Tekmovanja se je udeležilo 9 moških in ena ženska ekipa.

Rezultati ekipnega tekmovanja:

1. Jamska mehanizacija 1501 met, 2. obrat HTZ 1476, 3. Klasirnica 1356, 4. Jama Škale 1279, 5. Zračenje 1220, 6. Praktično izobraževanje 1206, 7. Skupne službe 1000, 8. Jama Preloge 861, 9. Priprave 775;

Rezultati tekmovanja posameznikov:

1. Franc Kramer, HTZ, 441 podrtih kegljev, 2. Sebastijan Pintarič, Jamska mehanizacija, 418, 3. Rajko Uršej, Jamska mehanizacija, 411;

Tekmovanja se je udeležila samo ena **ženska ekipa**, in sicer ekipa obrata HTZ. Tekmovalki sta podrlji 179 kegljev; Sonja Postrpinjek 101 in Žanja Kamenšek 78 kegljev.

RR - TRC Jezero - Rekreatija
RAZPORED TELOVADNIC
ZA SEZONO 1995/96

DAN	TERMIN	KRAJ	PANOGA	OBRAT
PONEDELJEK	17.00 - 20.00	TELOVADNICA ŠKALE	NAMIZNI TENIS	RLV
TOREK	17.00 - 19.00	OŠ ŠALEK	ROKOMET	RLV
	19.00 - 21.00	OŠ ŠALEK	ODBOJKA ŽENSKE	RLV
	18.00 - 20.00	OŠ PESJE	ODBOJKA MOŠKI	RLV
ČETRTEK	19.30 - 21.00	OŠ GUSTAV ŠILIH	REKREACIJA ŽENSKE	RLV-PRELOGE
	19.30 - 21.00	OŠ GORICA	KOŠARKA - ODBOJKA	RLV
PETEK	19.00 - 21.00	OŠ ANTON AŠKERC	KOŠARKA	KLASIRNICA
	19.00 - 21.00	OŠ LIVADA	KOŠARKA	J. MEHANIZACIJA

ŠTIRI MEDALJE ZA TAK RUDAR

Težkoatletski klub Rudar je bil 16. oktobra gostitelj državnega prvenstva za člane v dvigovanju uteži. Sodelovali so tekmovalci iz štirih najboljših slovenskih klubov, gostitelji pa so si priborili dve zlati in dve srebrni medalji.

V kategoriji do 59 kg telesne teže je **Januš Kavnik** zmagal in osvojil naslov državnega prvaka z dvigom 45 kg v potegu in 62,5 v sunku. Med težkimi do 64 kg je bil **Milan Zep** drugi; v potegu je dvignil 70 in v sunku 90 kg. V kategoriji do 91 kg je bil **Damir Mujič** četrti z dvigom 40 kg v potegu in 50 kg v sunku. Zlato medaljo in naslov državnega prvaka v kategoriji do 99 kg telesne teže je osvojil **Justin Vanovšek**, ki je v potegu dvignil 95 in v sunku 120 kg. **Aleš Redžič** je bil med težkimi do 108 kg s potegom 60 in sunkom 90 kg drugi in je prejel srebrno medaljo.

Justin Vanovšek

KARATE KLUB TIGER

Karateisti Karate kluba Tiger Velenje so 22. oktobra nastopili na 2. pokalni tekmi v Idriji. Nastopilo je 45 slovenskih karate klubov, velenjski karateisti pa so se dobro odrezali. Med posamezniki je pri malčkih v katah Omer Tabakovič zasedel 1. mesto, Mario Banovič 3. mesto, Alisa Redžič pa pri malčicah 1. mesto. Ekipo so bili malčki v katah drugi (Tabakovič, Pungartnik, Banovič).

Med mlajšimi dečki je bil v lahki kategoriji v borbah Vinko Gavranič tretji, v katah pa peti in Emanuel Ibralič četrti. Med starejšimi dečki je bil Arsen Gashi v katah tretji. Za prvo mesto sta dobila pokal Karate zveze Slovenije Alisa Redžič in Omer Tabakovič.

Skupno je bil KK Tiger četrti, mlajši dečki so skupno v katah osvojili 4. mesto, starejši dečki pa tretje. bt

ROKOMET

Od začetka oktobra poteka ob torkih popoldne v telovadnici OŠ Šalek prvenstvo podjetja v rokometu. Sodeluje 8 ligaških ekip. Do konca oktobra so bili odigrani štirje krogi, lestvica pa na polovici izgleda takole:

1. Skupne službe 8 točk, razlika v zadetkih +27, 2. Jamski transport 6 točk, +21, 3. Jamska mehanizacija 6 točk, +16, 4. Zračenje 4 točke, +4, 5. Klasirnica 4 točke, -5, 6. Jama Preloge 2 točki, -8, 7. HTZ 2 točki, -21, 8. Jama Pesje 0 točk, -34;

Prvenstvo se nadaljuje 7. novembra, zadnji krog pa bo predvidoma odigran 21. novembra. Ekipa, ki bo osvojila zadnje mesto, bo iz I. lige izpadla, vanjo pa se bo uvrstila prvouvrščena ekipa izvenligaškega tekmovanja.

1. rokometna liga premogovnika se je pričela.

Ne prezrite

REKREACIJSKO OBMOČJE "KINTA - KUNTE"

Naselje rekreacijskih parcel "Kinta-kunte" je bilo ob Velenjskem jezeru zgrajeno za rekreacijo in počitek delavcev velenjskega premogovnika. Ker je v preteklih letih prihajalo do pogostih menjav najemnikov parcel v dogovoru med njimi samimi, smo z najemnimi pogodbami za leto 1995 uvedli instrument predkupne pravice in obveznega soglasja Premogovnika Velenje k prodaji objektov v tem območju.

Podjetje zaenkrat še nima možnosti, da bi v celoti uveljavilo in realiziralo predkupno pravico, ima pa možnost, da s politiko obvezne izdaje svojega soglasja pred menjavo lastnika oz. najemnika objekta pripomore k temu, da območje približa delavcem premogovnika.

Pozivamo vse, ki bi želeli kupiti objekt na rekreacijski parceli "Kunta-kinte", da svoje želje sporočite v **Službo rudarskih škod na jašku Škale**. V službi bomo izdelali seznam ponudbe in povpraševanja in interesente sproti obveščali o ponudbi objektov v rekreacijskem območju "Kinta-kunte".

Služba rudarskih škod

V NESREČI SPOZNAŠ PRIJATELJA!

Minilo je pet mesecev, odkar nas je doletela huda nesreča. Strela nam je uničila gospodarsko poslopje. Takoj so nam priskočili na pomoč sosodje, prijatelji in znanci. Iz vsega srca se še enkrat zahvaljujemo: Francu Viherju, Srečku Petku, Sedovnikovim, vsem darovalcem lesa, vsem, ki ste nam z delom, denarjem, materialom ali na kakršenkoli drug način pomagali. Zahvaljujemo se Planinskemu društvu Vinska gora, Občini Velenje, Premogovniku Velenje, PLP Velenje in Zavarovalnici Triglav za hitro ukrepanje.

To je odraz solidarnosti, ki je ne bomo nikoli pozabili. Brez vas, dragi prijatelji, in brez vaše pomoči ne bi zmogli v tako kratkem času spraviti poslopja pod streho in živine v hlev. Rek "v nesreči spoznaš prijatelja" se je pri nas potrdil za resničnega.

Ko ti ognjeni zublji uničijo življenjsko delo, bolečina v prsih ne mine. Bodri pa nas spoznanje, da imamo veliko prijateljev.

Vsem skupaj še enkrat iskrena hvala in srčna želja, da bi vsi naši "pomagači" nikdar ne potrebovali pomoči v tak namen!

Aubrehtovi in vsi prizadeti

HRANA - ČUDEŽNO ZDRAVILO

"Oče bolezní je lahko karkoli, slaba prehrana pa ji je vedno mati", pravi kitajski pregovor, ki je osnova knjige ameriške avtorice Jean Carper. V tem priročniku je opisanih več kot sto običajnih bolezní, bolezenskih težav, ki jih v družinah poznajo vsi: otroci, starši, ostareli.

Od navadnih prebavnih težav, do težjih bolezní s krvnim pritiskom, holesterolom, ledvičnih in žolčnih kamnov, sladkorne bolezní... Nepravilna prehrana vpliva na naše zdravje kvarno, lahko pa z izbiro prave hrane poiščemo njeno zdravilno moč. Knjiga obsega 530 strani najnovejših dognanj o zdravlilni moči hrane, starodavnih vedenjih o prehranjevanju in raziskav institutov.

Knjigo po ceni 8.800 tolarjev, ki jih lahko poravnate v štirih obrokih, lahko naročite prek telefona 061-319-820 pri gospe Nadi.

Način prehrane je edina pomembna determinanta zdravja, ki je popolnoma v vaših rokah!

ZAMENJAVA STANOVANJA

Zaradi zdravstvenih težav najemnika iščemo zamenjavo družbenega najemnega stanovanja. Na voljo je dvoipol-sobno stanovanje na Stantetovi 9 v Velenju, veliko 74 m², za zamenjavo pa iščemo podobno ali dvosobno stanovanje v pritličju ali največ v prvem nadstropju. Če je mogoče, naj bo bližje centru Velenja.

Če lahko omogočite takšno zamenjavo, vas prosimo, da se oglasite v poslovnih prostorih podjetja Habit na Kersnikovi 11 v Velenju ali nas pokličete po telefonu 853-435 ali 853-312, interno 331.

Habit, d.o.o.,

podjetje za upravljanje s stanovanji

ZAHVALA

Ob smrti mojega očeta se zahvaljujem sindikalni podružnici obrata HTZ za darovani venec in sodelavcem v delavnici zaščitnih sredstev za denarno pomoč in izrečena sožalja.

Vanč Rošer

ZAHVALA

Ob smrti mame se zahvaljujem sodelavcem v Jamski mehanizaciji za darovan venec, pomoč in izrečena sožalja.

Drago Goršek

Upokojili so se

Gašper BRGLEZ,

upokojen 10. avgusta
Rodil se je 27. maja 1946 v
Zavodnjah pri Šoštanju.
Poročen s Silvo, rojeno
Germ. Oče dveh otrok:
Saše in Suzane.

Od 5. marca 1968 je neprekinjeno delal v podjetju, s prekinitvijo zaradi služenja vojaščine pa že od leta 1964. Zaposlil se je kot kvalificirani kopač v Jami Zahod. Bil je večkrat premeščen, nazadnje leta 1987 v obrat Praktično izobraževanje, kjer se je upokojil kot inštruktor praktičnega pouka. Leta 1973 je opravil izpit za kvalificiranega električarja in izpit iz eksplozijske zaščite ter leta 1981 izpit za inštruktorja praktičnega pouka. Bil je član delavskega sveta podjetja, dejaven pri sindikatu in član izvršilnega odbora aktiva invalidov v podjetju. Sodeloval je pri udarniških akcijah za izgradnjo Velenja, bil dejaven v svetu krajevne skupnosti Desni breg in načelnik civilne zaščite v KS Desni breg. Nagrajen za 20 let dela v podjetju ter dobitnik priznanja OF za aktivno delo v KS.

Rukib SULEJMANOVIČ,

upokojen 10. avgusta
Rodil se je 24. aprila 1958
v Babičih pri Gračanici,
Bosna in Hercegovina.
Poročen z Nevzeto, rojeno
Bajraktarevič. Oče dveh
otrok: Nihada in Sabine.

Od 5. decembra 1978 je neprekinjeno delal v podjetju. Zaposlil se je kot nekvalificiran delavec v Zračenu. Bil je večkrat premeščen, nazadnje leta 1993 v Jamsko mehanizacijo, kjer je delal do upokojitve. Leta 1979 je opravil izpit za strojnika in leta 1981 za polkvalificiranega kopača in kvalificiranega voznika. Dobitnik priznanja RK za darovano kri.

Stjepan ŠLOGAR,

upokojen 10. avgusta
Rodil se je 1. decembra
1951 v Veliki gori pri Krapini,
Hrvaška. Poročen z Nado,
rojeno Šljivar. Oče dveh
otrok: Elizabete in Danijele.

Od 23. novembra 1972 je neprekinjeno delal v podjetju, prvič pa že leta 1970. Zaposlil se je kot polkvalificiran kopač v Jami Zahod. Bil je večkrat premeščen, nazadnje leta 1991 v jami Pesje, kjer je delal do upokojitve. Leta 1981 je opravil izpit za kvalificiranega kopača. Nagrajen za 20 let dela v podjetju.

upokojen 30. septembra
Rodil se je 1. januarja 1947 v Trbovljah. Poročen z Danijelo, rojeno Breznik. Oče enega otroka: Barbare.

Od 3. maja 1978 je neprekinjeno delal v našem podjetju. Zaposlil se je kot kvalificirani strojni ključavničar v Rudarskem praktičnem pouku. Upokojil se je kot strojni inštruktor v obratu Praktično izobraževanje.

Leopold FEDRAN,

upokojen 15. avgusta
Rodil se je 5. avgusta 1948
v Vologu pri Mozirju.
Poročen z Nado, rojeno
Mastnak. Oče dveh otrok:
Petre in Jerneja.

Od 1. oktobra 1968 je neprekinjeno delal v podjetju, od leta 1966 pa v rudniškem delu RŠC. Zaposlil se je kot kvalificirani kopač v Jami Zahod. Bil je večkrat premeščen, nazadnje leta 1994 v Priprave, kjer se je upokojil. Bil je vodja odkopa, vodja izmenenadzornik in od leta 1988 do upokojitve rudarski poslovodja.

Leta 1976 je opravil delovodsko šolo in leta 1991 tečaj za mentorja.

Bil je član centralnega delavskega sveta. V letih 1963-66 je sodeloval pri udarniški izgradnji Velenja.

Nagrajen za sodelovanje na udarniških delovnih akcijah in za 20 let dela v podjetju.

V pokoj odhaja zadovoljen in vesel, da je vso delovno dobo delal v velenjskem premo-govniku.

Roman MIR,

upokojen 16. avgusta
Rodil se je 9. marca 1941 v
Škalah. Poročen z Marijo,
rojeno Kovač. Oče dveh
otrok: Romana in Mateje.

Od 24. oktobra 1973 je neprekinjeno delal v podjetju, prej pa že v letih 1958 in 1960. Zaposlil se je kot nekvalificiran delavec v Zunanji dejavnosti, kjer je delal do upokojitve.

Leta 1975 je opravil tečaj za strojnika lahkih gradbenih strojev. Sodeloval je pri udarniški izgradnji osnovne šole Miha Pintar-Toledo ter bil dejaven v Društvu invalidov Velenje. Nagrajen za 20 let dela v podjetju.

Rajko VAVH,

upokojen 24. avgusta
Rodil se je 26. julija 1949 v
Sv. Danijelu pri Dra-vogradu. Poročen z Majdo,
rojeno Kupnik. Oče dveh
otrok: Aleša in Uroša.

Od 28. aprila 1970 je neprekinjeno delal v podjetju, s prekinitvijo zaradi služenja vojaščine pa že od leta 1968. Zaposlil se je kot kvalificirani kopač v jami Škale. Bil je večkrat premeščen, nazadnje letos v Priprave, kjer je delal do upokojitve.

Bil je član delavskega sveta podjetja in deloval v njegovih komisijah ter član sindikata. Sodeloval je pri udarniški izgradnji Velenja. Nagrajen za 20 let dela v podjetju.

Ismet IKIČ,

upokojen 31.
avgusta

Rodil se je 12. decembra 1939 v Todorovem pri Veliki Kladuši, Bosna in Hercegovina. Poročen s Hatidžo, rojeno Čaušević. Oče sedmih otrok: Nafke, Ismete, Nisveta, Safeta, Nisvete, Safete in Indire.

Od 25. februarja 1974 je neprekinjeno delal v podjetju, prvič pa že leta 1970. Zaposlil se je kot polkvalificirani kopač v Jami Zahod. Bil je večkrat premeščen, nazadnje letos v Priprave, kjer je delal do upokojitve. Leta 1975 je opravil izpit za kvalificiranega kopača. Sodeloval je pri udarniški izgradnji Velenja. Nagrajen za 20 let dela v podjetju.

Franc PEČOVNIK,

upokojen 30. septembra

Rodil se je 24. marca 1934 v Jeronimu pri R a n s k e m . Poročen z Jano, rojeno Jugovar. Oče dveh otrok: Jane in Aleša.

Od 1. novembra 1985 je neprekinjeno delal v našem podjetju. Zaposlil se je kot diplomirani inženir strojništva v Skupnih službah, kjer je delal do upokojitve in opravljal številna odgovorna dela; bil je član poslovnega odbora za razvoj v SOZD REK, vodja inovacijske dejavnosti in nazadnje vodja strojne energetske službe. Leta 1975 je opravil strokovni izpit.

Ferdinand OPERČKAL,

upokojen 31. avgusta

Rodil se je 11. marca 1947 v Dolu pod Gojko pri Frankolovem. Poročen z Anastazijo, rojeno Voga. Oče enega otroka: Frیده.

Od 13. januarja 1976 je neprekinjeno delal v podjetju. Zaposlil se je kot nekvalificiran delavec v jami Škale. Bil je večkrat premeščen, nazadnje v Priprave, kjer je delal do upokojitve. Leta 1978 je opravil izpit za polkvalificiranega kopača.

5000002591,8

COBISS 0

**Vse stvari se lomijo,
ker so krhke,
le človek zato,
ker misli,
da je močan.**

Za večjo varnost

Človek, ki se odloči za delo pod zemljo, mora biti močan. Psihično in fizično. A še takšna moč se razleti ob silni moči narave. V našem premogovniku so rudarji to moč že velikokrat okusili, žal nekateri dokončno.

Od leta 1965 do 1985 so v našem premogovniku raziskave tekle v okviru različnih študij in skupin in celo zastale, po letu 1989 pa so bile pospešene. Imenovana je bila delovna skupina, ki jo od leta 1994 sestavljajo strokovnjaki iz našega podjetja - mag. Simon Zavšek, dipl. inž. geol., Marjan Tamše, dipl. inž. rud., Inštituta za geologijo, geotehniko in geofiziko (IGGG) pri Geološkem zavodu Ljubljana - Marko Kočevar, dipl. inž. geol., Robert Hobljaj, dipl. inž. rud., dr. Mišo Ribičič, dipl. inž. geol., mag. Karmen Fifer, dipl. inž. geol. - Inštituta za rudarstvo, geotehnologijo in okolje (IRGO) - dr. Jakob Likar, dipl. inž. rud., Franci Žigman, dipl. inž. fizike, - ter zunanji sodelavci. Strokovni nadzor nad delom skupine opravlja Projektni svet.

Od leta 1950 do 1978 je 11 večjih nenadnih izbruhov premoga in plina zahtevalo 17 smrtnih žrtev. Po zadnjem takšnem večjem izbruhu leta 1977 so bili vpeljeni "posebni varnostni ukrepi pri izdelavi jamskih prostorov pod svežo krovino in v neznano". Dolg in marsikomu prezapleten naslov, ki ga je moč povedati tudi čisto preprosto: skrb za varnost pri delu v jami.

Samo vedenje, da do nevarnega pojava lahko pride in kako se pred njim varovati, je premalo. Večjo varnost pri delu zagotavlja vedenje, kaj povzroči tak pojav in kako ga pravočasno zaznati, morda preprečiti. Nenadni izbruhi plina in premoga so eden najtežavnejših problemov v premogovništvu v svetu, saj vzroki zanje niso pojasnjeni. Njihovo ugotavljanje ni enostavno, niti hitro delo, še manj ga zmore opraviti en sam človek.

Svetovne izkušnje nenadnih izbruhov premoga in plina kažejo, da so izbruhi kompleksen pojav, ki je odvisen od mnogih dejavnikov: globine jamskih objektov, primarnih in sekundarnih napetosti, geoloških strukturnih posebnosti, tektonike, koncentracij in sestave plina... Mnogi med temi dejavniki so bili preučevani tudi v velenjskem premogovniku. Seveda pa se drugih izkušenj ne da enostavno prenesti k nam: že debelina sloja premoga je v velenjskem premogovniku specifična. Tovrstne raziskave vedno trajajo zelo dolgo, poseben problem pa je tudi njihovo vodenje, usklajevanje in primerjanje rezultatov. Princip projektnega vodenja, na katerem temelji sedaj delo omenjene skupine, je zato nujen.

Vsak član teama dela na svojem področju, v celoti pa se delo teama nadzoruje, usmerja in vodi s kontrolnimi sestanki, na katerih projekt ažurirajo, usklajujejo, primerjajo rezultate in spremljajo stroške. Do ugotovitev prihajajo z raziskavami "in situ", torej v avtentičnem prostoru, za kar sta bili izbrani 2. dostavna proga v južnem krilu jame Preloge in 2. prevozna proga v severovzhodni predel jame Preloge. Opravljajo tudi raziskave in meritve v laboratoriju, iščejo parametre, ki bodo boljše opisali lastnosti in nenadno porušitev premoga, hkrati pa razvijajo merilni sistem za vrtalne garniture, ki jih uporabljamo v pre-

mogovniku. Sinteza vseh raziskav mora biti usklajena in potrjena s strani vseh članov teama, saj bodo le na tej osnovi lahko dopolnili projekt varnostnih ukrepov, in sicer s tistimi ukrepi, ki jih je bilo mogoče z raziskavami tudi utemeljiti.

Celotno tridesetletno raziskovalno obdobje od leta 1965 se postopno zaključuje, oblikuje se končni predlog kriterijev varnega napredovanja pri izdelavi jamskih objektov in projekt se približuje koncu; ob koncu tega leta naj bi ga ponovno obravnaval projektni svet, do konca maja 1996 pa naj bi bil sklenjen. Vendar le projekt, delo na tem področju se bo namreč nadaljevalo, saj ga povsem opraviti ni mogoče nikoli, poleg tega pa se vzporedno z njim preučujejo druga področja in odvijajo druge raziskave in naloge. Tako je bilo ob raziskavah treba razviti tudi posebno opremo, ki je ni na tržišču. Gre predvsem za opremo, primerno za metanske jame, kajti rudnikov in premogovnikov, kjer je nevarnost eksplozije metana, v Evropi ni veliko. Raziskovalci so se lotili tudi desorbicije plina, katerega vloga pri pojavu nenadnih izbruhov še ni dokončno raziskana, pri teh raziskavah pa bo treba naprej ugotoviti, koliko plina sploh je v premogu. Realizacija projekta v praksi bo zahtevala tudi drugačne stroje, naprave, predvsem se to nanaša na vrtalno opremo, pa usposabljanje ljudi, drugačno organizacijo dela...

Ugotovitve in rezultati dela članov te projektne skupine so za nadaljnje delo v premogovniku življenjskega pomena. Njihov cilj je namreč najti optimum pogojev, ki bodo omogočali načrtovano proizvodnjo ob največji možni meri varnosti pri delu. Kako pomemben je ta projekt, pove podatek, da ga sofinancira tudi Ministrstvo za znanost in tehnologijo Republike Slovenije kot raziskovalno nalogo. Glavnina dela in organizacije pa seveda leži na našem podjetju in v njem na hidrogeološki službi.

Projektni način vodenja je za tako zahtevne in obsežne naloge edini primeren. Akumulira namreč vse potrebno znanje velikega števila ljudi in opremo.

Diana Janežič